

Föreningsarkivet i Jämtlands län

Verksamhetsberättelse 2018

Föreningsarkivet i Jämtlands län, FAJ, är föreningslivets eget arkiv med handlingar från nästan 4 300 föreningar. Vårt uppdrag är att samla in, dokumentera, vårda, bevara och tillgängliggöra detta kulturarv. Vi har också till uppgift att förmedla och väcka intresse för lokalhistoria och arbeta med service och rådgivning om arkivfrågor i föreningslivet. Detta gör vi genom att arbeta med bland annat programverksamhet, information, utbildning och service till dem som vänder sig till oss.

Föreningsarkivets arbete styrs, förutom av stadgarna, av den regionala kulturplanen inom Kultursamverkansmodellen och genom årsvisa avtal med Region Jämtland Härjedalen.

Verksamheten finansieras av avgifter samt genom bidrag från Region Jämtland Härjedalen inom Kultursamverkansmodellen.

Innehåll

Föreningsarkivet i Jämtlands län	1
Verksamhetsberättelse 2018	1
Medlemmar	5
Styrelsens sammansättning.....	5
Ordinarie ledamöter:.....	6
Suppleanter	6
Adjungerad representant för Landsarkivet i Östersund	6
Suppleant för Landsarkivet i Östersund	6
Revisorer.....	6
Revisorssuppleanter	6
Valberedning inför årsmötet 2019	6
Personal.....	7
Föreningsmöten	7
Årsmöte	7
Möten med styrelse och arbetsutskott	7
Medlemsmöten	8
Motion inkommen till årsmötet	8
Bakom kulisserna.....	9
Administration.....	9
Ordnings- och förteckningsarbete.....	9
Projektet Samiska Röster.....	10
Arkivutredningen.....	11
Besök, utlån och programverksamhet	12
Barn och unga.....	12
Projekt Demokrati, dialog och delaktighet.....	12
Delaktighet och medskapande	13
Medlemmarna ordnar sina egna arkiv	13
Avskrifter; Fornskriftssällskapet	14

.....	14
Kultur och hälsa	14
After Work, med webbsändningar till hela länet	14
Seniormässan	16
Arkivet som mötesplats	16
Integration	16
Övriga aktiviteter och evenemang	16
Föreningsarkivet i nationellt och internationellt perspektiv	17
Mittnordiska kulturdagarna	17
NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	17
Arkivpedagogiskt Forum	17
Nationell handbok för enskilda arkiv	18
Svenska Arkivförbundet	18
Föreningen Sveriges länsarkivarier	18
Samarbeten	18
Riksarkivet, Landsarkivet i Östersund	18
NCK	19

Släktforskarföreningen	19
Fornskriftsällskapet	19
Regionalt Kulturforum	19
Avslutning	20

Medlemmar

Föreningsarkivet har vid 2018 års slut 460 medlemmar en liten ökning jämfört med i fjol. Medlemmarna i Föreningsarkivet representerar flera olika områden inom civilsamhället. Allt från vägsamfälligheter och kreatursbolag via hjälporganisationer som Röda korset och Rädda barnen till mer fritidsföreningar som schackklubbar och körföreningar.

Under året har 11 nya föreningar tillkommit. Dessa är:

Odensala Koloniförening
Rock och Popkören 65+
Bergs kreatursförsäkringsbolag
Föreningen Oviken musik
Rebeckalöge nr 19 Brunkullan I.O.O.F av Sverige
PRO Västjämtland
Jämtlands läns Lantmätarförening
Hela Sverige ska leva Jämtlands län
Hallens Sportklubb
Handikappsamverkan Östersund
Föreningen Seniorernas Hus

Föreningsarkivets medlemmar består nu av

347 lokala föreningar
93 distriktsorganisationer ¹
10 regionala organisationer
6 nationella organisationer
4 privata stödmedlemmar

Styrelsens sammansättning

Föreningsarkivets styrelse består av ordförande, sex valda ledamöter samt två ledamöter utsedda av Region Jämtland Härjedalen samt suppleanter till dessa.

Styrelsen har också rätt att adjungera en representant för Landsarkivet och inbjuder representanter från valberedning och revisorer att delta vid styrelsemötena. Styrelsen har under året haft följande sammansättning:

¹ Distriktsmedlem innefattar både distriktsmedlemmar med underliggande lokala avdelningar, likväl som länsövergripande enskilda föreningar.

Ordinarie ledamöter:

Bengt Bergqvist	Socialdemokraterna i Jämtlands län	ordförande
Lennart Wadensjö	Vänsterpartiet	vice ordförande
Solveig Gustafsson	Trädgårdsföreningen i Jämtland	kassör
Jerker Bexelius	Gaaltije	
Sara Grut	Åskören	
Svenbjörn Kilander	Socialdemokraterna	
Jörgen Mårtensson	Teaterföreningen Arnljotspelen	
Maria Nerpin	Region Jämtland Härjedalen ²	
Patrik Andersson	Region Jämtland Härjedalen	

Suppleanter

Bo-Örjan Försth	ABF	
Jean-Pierre Levy	Alliance Francaise	
Clara Bodén	Rödöns SK	
Kent Karlsson	Region Jämtland Härjedalen	
Bo Oskarsson	Region Jämtland Härjedalen	

Adjungerad representant för Landsarkivet i Östersund

Maria Press

Suppleant för Landsarkivet i Östersund

Mats Göransson

Revisorer

Maud Tornving
Göran Schylander

Revisorssuppleanter

Örjan Hall
Bernt Söderman

Valberedning inför årsmötet 2019

Eva Sjögren	Fornskriftssällskapet	sammankallande
Mikael Häggmark	Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare	
Alvi Berglund	Socialdemokraterna	

Personal

Arkivet har tre personer med tillsvidareanställning.

Arkivchef Eva Tegnhed; 100 %

Arkivarie Amanda Vesterlund; 100 %

Arkivpedagog Mia Nilsson; 50 %.

Arkivarie Amanda Vesterlund arbetade endast 25% fram till i juni, för att sedan gå upp till 100%. Som vikarie har Eva Östlund arbetat 75% under perioden april till och med december.

Under oktober, november och december gjordes en extra satsning på uppordning, genom att anställa två extra arkivassistenter, Josefin Daddodo och Margareta Sehlin.

Monica Starckenberg har under året fortsatt sitt arbete som volontär för föreningen, och varit en utomordentlig hjälp i ordnings- och förteckningsarbetet.

Dessutom har vi haft en praktikant från arbetsförmedlingen, Johan Norberg under 6 månader, från februari till och med juli.

Vi har också haft hjälp av Ewa Ljungdal under perioden januari till och med mars, inom det arbete hon gjort i projektet Samiska röster.

Förutom detta har Håkan Göransson hjälpt oss till och från under året i arbetet med övergången till och etableringen av arkivförteckningsprogrammet Visual Arkiv.

Föreningsmöten

Årsmöte

Föreningens årsmöte hölls på Jamtli, i Rentzhogsalen den 23 april med Socialdemokraterna i Jämtlands län som värd. 48 ombud var närvarande, och därutöver deltog 24 personer som representerade styrelse, personal, valberedning eller hade anknytning till deltagande föreningar. Totalt besöktes årsmötet av 72 personer.

Möten med styrelse och arbetsutskott

Styrelsen har under året haft 5 möten, varav ett konstituerande i samband med årsmötet. Styrelsens arbetsutskott har utöver detta haft 5 möten. Vid det första mötet fick styrelsen en fördjupande genomgång av föreningens verksamhet. Arkivchef, arkivarie och arkivpedagog berättade och visade på den verksamhet som bedrivs. Övriga möten har haft fokus på löpande verksamhet.

Medlemsmöten

Föreningsarkivet har haft två medlemsmöten under året, det första den 15 maj med 32 deltagare och det andra den 28 oktober med 23 deltagare. Första mötet hade fokus på den nya dataskyddsförordningen, GDPR. Intresset var stort och frågorna många, men Arkivarie Amanda Vesterlund lotsade deltagarna genom begrepp och krav. Vid det andra mötet var temat bevarande av sociala medier och hemsidor.

Medlemsmöte hösten 2018. Arkivarie Amanda Vesterlund berättar om hur föreningarna kan tänka när det gäller att bevara föreningens sociala medier och hemsidor.

Motion inkommen till årsmötet

DHR Z-distrikt inkom i samband med årsmötet 2017 med en motion kring tillgängligheten till Föreningsarkivet, som avser en yrkan på att Föreningsarkivet huvudentré görs tillgänglig för alla, inklusive personer med rullstol eller rullator. Alla vid årsmötet höll naturligtvis med motionsställaren om vikten av att alla verkligen kan komma till Arkivet. Årsmötet gav styrelsen i uppdrag att försöka få till en ändring i frågan.

Styrelsen har i sin tur givit arkivchefen i uppdrag att föra diskussioner med Landsarkivet, som Föreningsarkivet hyr lokaler av. Landsarkivet i Östersund håller med Föreningsarkivet i att det måste ske en förändring och har påbörjat processen med att få till en förändring,

Landsarkivarien har undersökt vilka möjligheter det finns för att göra en förbättring. Genom kontakter med fastighetsägaren Kungsleden och den hissfirma de brukar anlita har olika alternativ ventilerats och ibland förkastats. Tex förkastades idén med en ramp eftersom den blir för lång eller brant då

lutningen på trappan är för stor. Alternativet med en hiss längs med trappan kasserades av den konsult man tog in, eftersom den kommer att frysa sönder. Ett alternativ kan dock vara att man bygger en separat hiss mitt framför trappan, dessa är mer anpassade för utomhusbruk och bör kunna fungera även på vintern i Östersund. Nu återstår att utreda om man trots att huset är byggnadsminnemärkt kan få tillstånd att såga bort en bit av räcket och öppna upp för en övergång till hissen. Denna måste då utformas på ett mycket smakfullt sätt för att smälta in i miljön i övrigt, något som naturligtvis kommer att kosta en del pengar.

Landsarkivarien har också fört diskussioner med Riksarkivets fastighetsansvarig som varit på besök i Östersund och själv sett hur det ser ut och fungerar. Tillgängligheten till Landsarkivet i Östersund är nu inskriven i Riksarkivets plan för förbättring av fastigheter. Tyvärr har det sedan blivit personalbyte och den fastighetsansvarige vi haft kontakt med i flera år slutade hastigt under hösten. Tjänsten är ännu inte återtillsatt, och just nu råder det också anställningsstopp på myndigheten.

Det konkreta resultatet av ansträngningarna under året måste tyvärr anses vara väldigt magra, även om frågan kommit lite högre upp på Riksarkivets bord än tidigare. Både Landsarkivet och Föreningsarkivet är dock ytterst angelägna att fortsätta driva frågan även nästa verksamhetsår.

Bakom kulisserna

Administration

Vi har under 2018 fortsatt arbetet med att uppdatera och förnya vårt IT-stöd. Vi har nu helt fört över förteckningar över leveranser och arkiv till Visual arkiv, och arbetar vidare med den integration som gör att förteckningsprogrammet kan ”tala” med vårt ekonomisystem Visma. Efter Riksarkivets beslut om att separera Landsarkivets och Föreningsarkivets nät har vi också köpt in nya datorer till personalen för att möjliggöra att arbeta mot en extern server. Separationen är ännu inte klar, och det praktiska arbetet med detta sker genom Riksarkivets försorg och bekostnad.

Ordnings- och förteckningsarbete

Föreningsarkivet har under året tagit emot 234 nya leveranser, vilket nästan är en fördubbling mot ifjol. Det är glädjande att se att folk i gemen har Föreningsarkivet i tanken och lämnar in handlingar.

Många arkiv är små och innehåller endast några enstaka volymer, medan andra är mycket omfattande. Totalt förvaltar Föreningsarkivet 1 200 m förtecknade arkiv, och dessutom ca 300 m oförtecknat material.

Bland de arkiv vi fått in under året kan nämnas Floda kolonin, en alkoholistanstalt i Vemdalen. Detta arkiv förvarades tidigare hos Västerås Stiftsarkiv och skänktes till Föreningsarkivet i Jämtlands län där det ju hör hemma.

Under året har vi till skillnad mot ifjol inte tagit emot några väldigt stora leveranser, men vi har istället ordnat upp några väldigt stora arkiv. Tack vare att vi haft en arkivassistent anställd, som enbart kunnat ägna sig åt att ordna arkiv, har bland andra Folkpartiets, Gaaltijes och IFK Östersunds arkiv ordnats upp. Vi har också haft extra personal inne för att göra särskilda insatser inom uppordning av arkiv, och detta har glädjande nog inneburit att 269 arkiv har ordnats upp vilket även det är en fördubbling mot 2018. 125 av dessa var helt nya arkivbildare medan 144 var tillägg till redan befintliga arkiv.

Tack vare extrainsatsen har vi också kunnat sanera ett mögelangripet men ytterst bevaransvärt arkiv; Dvärsätts mejeriförening (se bilden)

Josefin Daddono sanerar Dvärsätts mejeriförenings mögelangripna handlingar.

Projektet Samiska Röster

Projektet Samiska Röster har pågått på olika sätt och i olika intensitet sedan 2016. Projektet drivs som ett samarbete mellan Föreningsarkivet, Landsarkivet och Gaaltije Sydsamiskt Centrum. Sedan tidigare har vi också en gemensamt formulerad avsiktsförklaring kring samiska arkiv "A letter of intent", där alla tre parter uttrycker sin avsikt att ingå långsiktig samverkan om insamling, bevaring och förmedling av sydsamiskt kulturarv. Den långsiktiga målsättningen med denna överenskommelse är att alla tre parter ska arbeta för att öka kunskapen om och bevarandet av sydsamernas historia och kulturarv, öka användandet av kulturarvet, göra kulturarvet till en demokratisk basresurs för alla och förbättra sammanhållningen i länet. Under 2018 har vi under tre månader haft en projektanställd, Ewa Ljungdal, som dels gjort intervjuer med samiska företrädare dels ordnat Gaaltijes arkiv. Samtal förs också med samebyarna i länet om möjligheten att bevara sitt material hos Föreningsarkivet.

Under Staare 2018, firandet av hundraårsminnet av det första svenska landsmötet, arrangerade Föreningsarkivet en rad olika aktiviteter tillsammans med Landsarkivet. Inom ramen för det offentliga programmet hade vi en föreläsning av och med Lars Rumar och Patricia Fjällgren som berättade om

vikten av att samer själva bevarar sina arkiv och varför. Föreläsningen hette ”Arkiv som vapen”. På Arkivet i Östersund arrangerades också en utställning ”Samer i arkiven”. Som en del av projektet arrangerade Landsarkivet också ett offentligt samtal med Riksarkivarien Karin Iko Åström. Riksarkivarien var också och pratade på Sametinget om vikten av bevarande och tillgängliggörande av samiska arkiv. Dessutom hölls en kurs i samisk släktforskning i samarbete med biblioteket.

Staare-veckan sammanföll med NCK-konferensen och de kulturarvs pedagogiska möten som hålls i samband med denna. Föreningsarkivet arrangerade ett möte med Arkivpedagogiskt forum, och detta förlades så att deltagarna fick en möjlighet att ta del av båda evenemangen. Dels fick de en inledande föreläsning om det samiska samhället i Jämtland och om samiska arkiv, dels fick alla deltagare på mötet också delta i den stora invigningen vid Rådhuset på kvällen den 6 februari.

Med anledning av firandet av Staare 2018 har också tre av föreläsningarna inom After Work haft samiskt tema.

Arkivchefen deltog på ett möte med Arkivutredningen i Härnösand. Lars Ilshammar är ordförande.

Arkivutredningen

Regeringen presenterade under 2017 en ny kulturarvsproposition. Under arbetet med denna kom man fram till att det fanns många oklara punkter avseende arkivens roll i kulturarvs politiken, och en särskild arkivutredning tillsattes. De enskilda arkivens har t ex inte tidigare omfattats av någon lagstiftning, men en möjlig sådan undersöks nu. Ansvarig för utredningen är Lars Ilshammar, biträdande riksbibliotekarie vid Kungliga biblioteket men också med ett förflutet vid Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek. För att lyfta fram de villkor, möjligheter och utmaningar som enskilda arkiv står

inför har Föreningsarkivets arkivchef under året deltagit i ett möte som Arkivutredningen bjöd in till i Härnösand. Det var ett givande möte, och enskilda arkiv diskuterades i stort och smått. Genom medlemskapet i Föreningen Sveriges Länsarkivarier och Svenska Arkivförbundet (tidigare Folkrorelsernas Arkivförbund och Näringslivens arkivförbund) får Föreningsarkivet också fortlöpande information om och har möjlighet att ge input till utredningen.

Besök, utlån och programverksamhet

Totalt hade Arkivet 11 950 besökare under 2018. Av dessa besökare var 2 561 besökare till läsesalarna, 7 747 deltagare i kurser och föreläsningar och 1 642 barn- och unga som främst kommer till oss genom skolan.

Det är en liten minskning, ca 100 personer, sedan 2017. Antalet mötesplatser inom föreläsningsserien After Work har ökat, och därmed antalet personer som tar del av dessa. Däremot hade arkivpedagogerna fler uppdrag utanför klassrummet under året, i form av skapande av utställningar och att arbeta med digitalt material för webben, vilket resulterade i ca 400 mindre elever till arkivet.

Glädjande nog var antalet utlånade volymer ur Föreningsarkivets samlingar var 739 volymer, en fördubbling från föregående år.

Barn och unga

Barn och unga är sedan många år en prioriterad målgrupp för Föreningsarkivet. Under året har vi tillsammans med Landsarkivet tagit emot 104 grupper med 1 642 barn i åldrarna 6–19 år. Av dessa kom drygt 400 elever från skolor utanför Östersunds kommun. Den enda kommun vi inte träffade inom skolverksamheten var Bergs kommun.

25% är en alltför liten andel av jämtar och härjedalingar utanför Östersund, och vi jobbar med att ta fram nya upplägg som kan attrahera även lärare och elever som måste åka en bit för att ta del av Arkivets erbjudanden. En framgångsfaktor för detta är de läsförståelseprojekt vi arbetar med tillsammans med biblioteket och museet. I dagsläget har vi två bokningsbara upplägg ”Vargbröder” och ”Uppdraget”. Vi har också fortsatt att utveckla vår digitala lärplattform ”Arkiv och Lärande”, arkivpedagogik på nätet.

Förutom elever från förskola, grundskola och gymnasium arrangerades lovverksamheter för barn och unga som vill komma till oss utanför skolan. Under den första sommarlovsveckan erbjöds ”Sommarlov på Arkivet” med 14 barn som deltagare. Fokus under denna sommarvecka ligger på lokal historia och släktforskning, lite teori och mycket praktik. Pedagogerna använder sig av både inomhus- och utomhusmiljöer. I denna aktivitet deltog barn från hela länet, bland annat Frostviken och Gällö.

Under året har vi också arbetat med vår digitala resurs Arkivochlarande.se. Sidan riktar sig till skolan och möjliggör arbete med källor i klassrummet. Vid träffen med Arkivpedagogiskt Forum i Stockholm fick vi mycket positiv input på våra upplägg och presentationer, både av lärare och andra användare. Träffen gav oss också en nystart i arbetet med att lägga upp nya teman och arbetsområden.

Projekt Demokrati, dialog och delaktighet

2016 startade vi upp ett metodutvecklingsprojekt särskilt riktad till sarskolan. Föreningsarkivet fick medel från Region Jämtland Härjedalen och Kulturrådet till projektet ”Demokrati, dialog och delaktighet – om vägar in i Arkivet”. Projektet syftar till att hitta och utveckla metoder för hur Föreningsarkivet bäst möter barn med särskilda behov. Projektet har varit mycket framgångsrikt och

givande för verksamheten. I samband med att projektet avslutades hösten 2018 skrevs både en projektrapport och en handledning som fler arkiv och museer kan ta del av. Både projektrapporten och handledningen finns publicerade på Föreningsarkivets hemsida.

Delaktighet och medskapande

Arkiv är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv, och det är viktigt att folk i allmänhet blir engagerade i arkivbildning, bevarande av och tillgängligheten till vårt skriftliga kulturarv.

Medlemmarna ordnar sina egna arkiv

Engagemanget hos föreningarna att ordna sina egna arkiv, och intresset för det egna kulturarvet har är stort och många föreningar arbetar aktivt med sina arkiv innan de lämnar dem ifrån sig till Föreningsarkivet. Föreningsarkivet erbjuder föreningar som är intresserade av att arbeta med sina arkiv möjligheten att kostnadsfritt boka ett grupprum för att på plats ordna sitt arkiv eller för att ha ett möte. Kursverksamheten och handledningen till de enskilda arkiven är en viktig del av vår verksamhet. Under året har vi inom programverksamheten haft fyra kurser i att ordna och bevara med sammanlagt 37 deltagare. Dessutom har vi varit med på SPFs fyra styrelsekonferenser (Trångsviken, Östersund, Stugun och Strömsund) och utbildat i hur man bäst tar vara på sina handlingar.

Många gånger när vi håller våra föreläsningar, inom programmet Arkiv till nytta och nöje, eller After work, möts vi av stort engagemang hos åhörarna. För att åhörarna själva ska få möjlighet att berätta om erfarenheter, minnen eller vad man själv forskar fram, anordnar Arkivet i Östersund olika arkiv- och minneskaféer inom sin programverksamhet. Under 2018 har vi haft tre olika kaféer; ”Idrottsplatser” ”Friluftsförbundet” och ”Ett kvinnoöde”.

Arkivkafé hösten 2018. Per Staffansson berättar om "Idrottsplatser i länet"

Avskrifter; Fornskriftssällskapet

I dagens datorbaserade samhälle har många svårt att läsa handskrift. Än svårare blir det om det är äldre handlingar. I samarbete med Fornskriftssällskapet har under året flera studiegrupper startats upp där man arbetar med att göra avskrifter av arkivmaterial. Avskriftsgrupperna startar upp inom programverksamheten, men fortsätter sedan som fristående studiegrupper. Under året har bland annat Norderåsens lantmanna- och diskussionsförening börjat skrivas av. Avskrifterna publiceras på Fornskriftssällskapets hemsida i pdf-format, vilket gör att man också kan söka på ord i texterna.

Möte med avskriftsgrupp

Kultur och hälsa

Efter arbetslivet är behovet av nya sociala sammanhang stort. Detta i kombination med ett stort intresse för lokal kulturhistoria och den levande lust att lära sig nya saker vi kunnat konstatera hos målgruppen, har utmynnat i ett stort fokus på Arkivet som mötesplats. Sedan 2008 arrangerar vi tillsammans med Landsarkivet och Jamtli föreläsningsserien After Work, men vi har också en gedigen kursverksamhet där även där mötesplatsen står i fokus.

After Work, med websändningar till hela länet

Föreläsningsserien After Work innehöll under året 21 programpunkter. Som vi tidigare år har redovisat har programmets popularitet medfört att museets hörsal ofta blir fullsatt, och därför erbjuds övriga besökare att ta del av föredragen genom direktsändning via länk. Arbetet med att utveckla

konceptet med sändning ut i länet har fortsatt under 2018, och vi var vid årets slut i 11 mötesplatser. Vi sänder nu till länets alla kommuner, varav tre mötesplatser i Härjedalen. Kvaliteten på sändningarna är hög, och vi får mycket god respons från länets olika delar. Deltagarna vittnar om väldigt trevliga möten, och vi har förstått att även här väljer en del åhörare att hellre åka till en mindre c/o-plats än in till Östersund eftersom det känns mer intimt och gemytligt att sitta några stycken tillsammans istället för att vara en i mängden i Rentzhogsalen. Totalt kom 3 791 personer och deltog i träffarna, varav 1 989 genom webbsändningar.

Förutom till Sjögrensalen i Arkivhuset sker sändningar nu till

Folkets Hus i Bräcke
Centrumhuset i Hammarstrand
Folkets Hus i Strömsund
Magnetet i Krokom
Träffpunkten i Myrviken
Fjällmuseet i Funäsdalen
Församlingshemmet i Hede
Föreninga i Klövsjö
Träffpunkt Fjällviolen i Storsjö
Biblioteket i Åre
Bygdegården på Rödön
Sockenstugan i Ede, Offerdal
Biblioteket i Sveg
Biblioteket i Lillhärdal

Foto från mötesplatsen i Åre, hösten 2018

Föreningsarkivet ansvarade under året för en föreläsning om föreningarnas roll i samhällsutvecklingen "Att genom ordnad samarbete söka lemna de fattige mera kraftig och fullständig hjälp". Idag förlitar vi oss på kommunen och "samhället" när det gäller social omsorg, grundläggande trygghet och annat som tas för givet i ett välfärdsland. Men det var inte länge sedan föreningar i olika former rent praktiskt stod för arbetet med att förbättra tillvaron för människor runt om i Jämtland.

Seniormässan

Inom ramen för det kulturpolitiska målet hälsa och välbefinnande för en åldrande befolkning, har pedagogerna förutom aktiviteterna inom föreläsningsserien "After Work", även prioriterat att besöka flera av kommunens mötesplatser och hållit lokalhistoriska föredrag för seniora föreningar. Vi deltog också i Seniormässan som hölls i februari. Under dessa dagar delade vi ut program och pratade med ca 300 unika besökare. Mässan beräknas ha haft 4 000 besökare totalt.

Arkivet som mötesplats

Utöver föreläsningarna inom After Work har vi varje vecka flera olika föreläsningar, kurser, kaféträffar och andra aktiviteter. Föreningsarkivet har bidragit med programpunkter som "Bakom kulisserna", "Personforskning i föreningsarkiv" och "Ordna och bevara arkiv". Under året har programpunkterna inom ramen för programserien "Arkivet som mötesplats" uppgått till 39.

Totalt sett har vi alltså, tillsammans med Landsarkivet och Jamtli arkiv, erbjudit 60 programpunkter.

Integration

Arbetet med att vara en del av integrationen av personer som står eller riskerar att hamna utanför samhället fortsätter. Eftersom det inte kommit så många nyanlända till länet i år, har vi bara haft en träff med Hermods. Denna grupp kom till oss utifrån ett kulturintroduktionsperspektiv, och fokus låg på demokrati. Syftet med dessa visningar är att ge en historisk bakgrund till det geografiska och sociala sammanhang de kommit till, och kallas "Mitt Östersund". Vår förhoppning är att besökarna genom att lära sig mer om och få större förståelse för den plats de befinner sig på, erhåller en trygghet och identifiering med Jämtland/Härjedalen.

Två grupper av unga vuxna som hoppat av gymnasiet har kommit till oss genom att Östersunds och Ånge Navigatorcentrum har besökt Arkivet i Östersund. Vi har också tagit emot några grupper från Astar (A star), en yrkesutbildning för unga med stort fokus på att bygga självkänsla och motivation hos studenten. Vi har dessutom tagit emot några grupper modersmåls lärare samt varit med på en träff för socialförvaltningen i Krokoms kommun

I ett samarbete med MIUN har alla utländska studenter erbjudits en stadsvandring för att lära känna sin nya hemstad lite närmare. 26 studenter nappade på erbjudandet.

Övriga aktiviteter och evenemang

Förutom föreläsningar och kurser inom ramen för vår programverksamhet är det också möjligt för den intresserade allmänheten att boka visning, workshops etc. för enskilda grupper. Under året har vi tagit emot besök från bland annat Regionen, hembygdsföreningar och seniorföreningar.

Vid två tillfällen har vi också haft öppet på lördagar. I januari firades Släktforskningens dag då 39 personer deltog, och i november firades Arkivens dag då vi hade 281 besökare. Dessutom hade vi den

19 april ett storslaget firade av det svenska Riksarkivet och därmed hela Arkiv-Sverige 400 år då det bjöds på tårta. Detta evenemang drog hela 350 deltagare!

Föreningsarkivet i nationellt och internationellt perspektiv

Mittnordiska kulturdagarna

2018 hölls de Mittnordiska kulturdagarna i Östersund, och Föreningsarkivet var med som arrangör. Temat var "Kulturarv på Riktigt!" Föreningsarkivets chef tillsammans med landsarkivarien höll ett föredrag med en interaktiv framtidsspaning, arkivpedagogen höll en föreläsning om After Work och bakgrunden till framgångarna med det konceptet. Dessutom ledde Arkivets pedagoger en stadsvandring. Arrangemanget var mycket lyckat och sammanlagt deltog 105 personer i de aktiviteter vi höll i.

NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

NTNU ger varje år en masterutbildning i "byggnadsminnesvårn". En veckas utbildning förläggs till Östersund och Jamtli, och Föreningsarkivet bidrar då tillsammans med Landsarkivet med en halvdags utbildning kring hur man pedagogiskt kan arbeta med arkiv. I år deltog 6 elever. Utbildningstillfället innehöll även i år både workshops, stadsvandring och teori.

Arkivpedagogiskt Forum

Under året har Föreningsarkivet också haft två möten med det nationella nätverket Arkivpedagogiskt forum, ett nationellt nätverk för arkiv- och lärandefrågor som bildades i Östersund redan 1998 och fortfarande drivs härifrån. Forumet firade alltså 20 år!

I februari hade vi en träff i Östersund med 20 deltagare. Det andra mötet hade digital arkivpedagogik som tema och drog så många som 57 deltagare. Detta det andra mötet arrangerades i Stockholm i samarbete med Stockholms Stadsarkiv. Nätverket driver också en gemensam plattform i form av en hemsida, arkivpedagogik.se. Sidan drivs och förvaltas av Föreningsarkivet i Jämtlands län.

Läraren Mikael Bruér berättar om vilka digitala resurser han använder, varför han valt dessa och vad han önskar att arkivinstitutioner skulle publicera på nätet. Föreningsarkivet sida arkivochlarande.se lyfts som ett gott exempel.

Nationell handbok för enskilda arkiv

Folkrörelsernas Arkivförbund (FA) har arbetat med att skriva en ny handbok kring enskilda arkiv. Boken gavs ut i maj 2018 av Studentlitteratur. Anna Ketola och Charlotte Hagström vid Lunds universitet är redaktörer, och boken kommer att användas bl a på universitetsutbildningar runt om i Sverige. Arkivchef Eva Tegnhed är medförfattare och har bidragit med ett kapitel som heter ”Arkiv är till för att användas”, och handlar om hur man kan arbeta med att tillgängliggöra arkiv genom olika typer av publika aktiviteter.

Svenska Arkivförbundet

Folkrörelsernas Arkivförbund (FA) och Näringslivsarkivens Arkivförbund (NAF) har beslutat bilda en gemensam förening, Svenska Arkivförbundet, för att på ett bättre sätt kunna stå enade och starka som en röst för enskilda arkiv i Sverige. Det nya förbundet bildades i maj, och en extra stämma då en ordinarie styrelse för 2019 valdes hölls i oktober. I samband med detta det andra mötet valdes Föreningsarkivets chef in som ledamot i den ordinarie styrelse som tar över ansvaret från och med den 1 januari 2019.

Styrelsen har under året varit aktiv med inspel till det nybildade förbundet. Ordföranden för Föreningsarkivet har varit med vid de båda stämmor som hållits, och bidragit till tydliggöranden av Arkivförbundets skrivningar. Styrelsen har också gjort en skrivelse till interimstyrelsen för Arkivförbundet med förväntningar och förhoppningar på framtiden.

Föreningen Sveriges länsarkivarier

I varje län i Sverige finns en motsvarighet till Föreningsarkivet i Jämtlands län. Vi ser olika ut, har olika styrning och skillnad i historia och organisation. Men vi har också mycket gemensamt. Många frågor är desamma för alla regionala enskilda arkiv runt om i Sverige. T ex är vi alla i stort behov av att lösa frågan kring att ta emot elektroniska arkiv. Föreningsarkivets medlemmar efterfrågar vid varje träff en lösning till hur man ska hantera digitala fotografier, mail och dokument sparade på datorer. Ännu finns ingen sådan lösning. Och en framtida lösning är dyr. Enda sättet för oss små enheter är att samarbeta. Föreningen Sveriges Länsarkivarier är ett forum för sådana samarbeten. Just nu är Per Lundin från Blekingearkiv ordförande, Eva Tegnhed för Föreningsarkivet i Jämtlands län sekreterare och Liz Gunnarsson från Älvsborgsarkiv kassör.

Föreningen har, med Folkrörelsearkivet i Uppsala som projektägare, beviljats 1 000 000 kr från Kulturrådet för att genomföra en ettårig förstudie kring e-arkivlösningar för enskilda arkiv. Projektet startade i april 2018 och styrelsen för föreningen är styrgrupp för projektet.

Samarbeten

Riksarkivet, Landsarkivet i Östersund

Landsarkivet i Östersund, som är en del av Riksarkivet, är en nära, uppskattad och nödvändig samarbetspartner för Föreningsarkivet. Utan den samverkan som råder mellan de båda arkiven vad gäller lokaler, personal och verksamhet, skulle Föreningsarkivet ha mycket små möjligheter att driva den framgångsrika utåtriktade verksamhet som nu erbjuds allmänheten.

NCK

Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik, är ett nordiskt-baltiskt centrum för lärande om och genom kulturarv. Föreningsarkivet var, tillsammans med Jamtli och Landsarkivet, initiativtagare till bildandet av detta centrum 2005. Föreningsarkivet är idag en av aktieägarna, och Jamtli är majoritetsägare.

Med kulturarv som utgångspunkt samarbetar NCK med kulturarvsinstitutioner, universitet och regioner runt om i Norden, Baltikum och Europa. Man arbetar med forskning, metodutveckling, policyutveckling och fortbildning. Som delägare uppdateras Föreningsarkivet kontinuerligt om nyheter och utveckling inom det kulturarvspedagogiska fältet. Arkivet deltar också i den konferens som hålls varje år i Östersund, och ingår också i NCKs referensgrupp. NCK är också med och arrangerar NTNU-utbildningen varje år (se ovan).

Under 2018 har museichef Henrik Zipsane annonserat sin avgång och en ny museichef är utsedd Olov Amelin. Han tillträder i augusti 2019.

Släktforskarföreningen

Även Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare är en del av samarbetet inom Arkivet i Östersund. Föreningen har sina medlemsmöten i Arkivhuset, och dess medlemmar ställer inte minst upp som volontärer i vår läsesal på tisdagseftermiddagar. Det gör att våra besökare kan få extra hjälp, framförallt inom släktforskning. Föreningen är också huvudansvarig för arrangemanget Släktforskningens dag som hålls i januari.

Fornskriftsällskapet

Fornskriftsällskapet arbetar med att göra orienterande avskrifter av källor ur Jämtlands och Härjedalens historia. Sällskapet har för närvarande 60 medlemmar och ordförande är landsarkivarie Maria Press. Medlemmarna väljer själva vad de vill skriva av, och just flera arbetar med handlingar från Föreningsarkivet. Praktiskt leds träffarna av arkivpedagog Mia Nilsson.

Regionalt Kulturforum

Regionalt Kulturforum är länets operativa samverkansorgan för de regionala kulturverksamheterna med särskilt fokus på barn och unga. Syftet är att stärka samverkan regionalt, att vara en dialogpart gentemot kommuner och regionen samt föreningar och kulturskapare, och att genomföra projekt och satsningar i enlighet med länets kulturplan och institutionernas önskemål. I Regionalt Kulturforum ingår konsulenter, producenter och pedagoger inom områdena scenkonst, film, konst, slöjd, kulturarv, bibliotek och design. Regionens kultursamordnare är ordförande, och Föreningsarkivets pedagog är sekreterare. Forumet har möten en gång i månaden. Under året arrangerades också en fortbildningsdag för lärare med fokus på läslust, och hur man kan arbeta kreativt på många olika sätt med utgångspunkt från just läsningen. Varje år besöker också gruppen någon av länets kommuner för att på plats diskutera med kommunpolitiker och tjänstemän hur man gemensamt kan jobba för ett gott och brett kulturutbud i hela länet. I år gick resan till Åre.

Avslutning

Föreningsarkivet vill rikta ett varmt och uppriktigt tack till Landsarkivet i Östersund och dess personal för ett mycket gott samarbete under året som gått. Ett stort tack riktas även till övriga verksamheter inom Arkivet i Östersund för det goda och givande samarbetet under året. Det är tack vare detta samarbete som vi med förhållandevis små resurser kan nå ut så bra som vi gör i samhället.

Slutligen vill styrelsen framföra sitt varma tack till alla medlemsorganisationer och till Föreningsarkivets kunniga och engagerade personal, såväl till fast som tillfälligt anställda och volontär för deras fina arbetsinsatser under året.

Bengt Bergqvist
ordförande

Lennart Wadensjö
vice ordförande

Solweig Gustafsson
kassör

Jerker Bexelius

Sara Grut

Jörgen Mårtensson

Svenbjörn Kilander

Patrik Andersson

Maria Nerpin

Eva Tegnhed
Arkivchef